

YOSHLARDA BIZNES G‘OYALARNI SHAKLLANTIRISH VA TAKOMILLASHTIRISH

Y.Moloshov

To‘rao‘rg‘on Agrotexnologiyalari texnikumi maxsus fan o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola Professional ta’lim muassasasi o‘quvchilarida biznes va tadbirkorlik ko‘nikmalarini shakllantirish va rivojlantirish

Kalit so‘zlar: ehtiyoj, inson mohiyati, go‘yalarni shakllanishi, start-uplar, biznes va tadbirkorlik, muqobil variantlar, hayot sifatini yaxshilash

Barchamizga ma’lumki 2024-yil O‘zbekistonda "Yoshlar va biznesni qo‘llab-quvvatlash yili" deb e’lon qilindi. Bu haqida prezident Shavkat Mirziyoyev O‘zbekiston xalqiga yo‘llagan Yangi yil tabriklarida ma’lum qildilar.

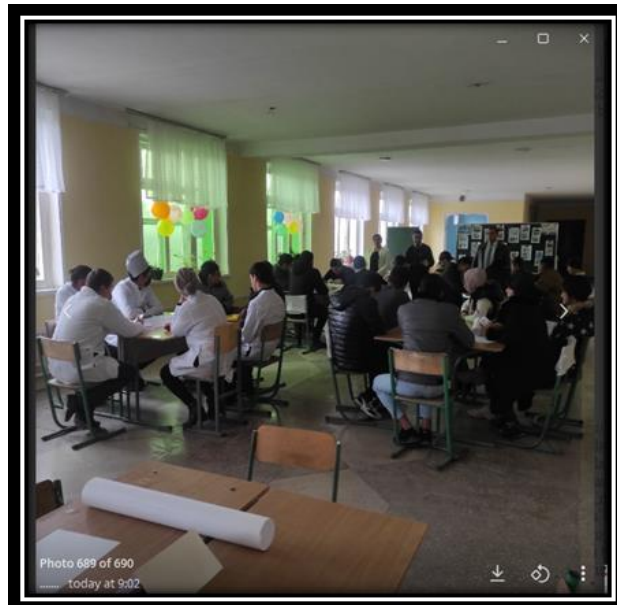
Yangi O‘zbekistonda taraqqiyotimizni belgilab beradigan **“O‘zbekiston – 2030” strategiyasi** amalga oshirilmoqda. Ushbu strategiyada belgilangan dastur bandlarini amalga oshirishda o‘zbekistonning ertangi kuni, ishonchi, kelajagi bo‘lmish yoshlarimizning o‘rinlari be’qiyosdir. Yoshlarimiz jaxon xamjimatida ko‘plab nufuzli anjumanlarda, xalqaro maydonda Vatanimiz nomini ulug‘lab, dunyoga tanitib, muhim tashabbuslarda o‘z salohiyatlari va bilimlarini tanitib kelmoqdalar.

Respublikamizda yoshlarga alohida etibor qaratilib, yuqori texnologik zamonaviy sanoat korxonalarini, logistika va infratuzilma tarmoqlari, bog‘cha va maktablar, madaniyat va sport obyektlari barpo etilyapti. Yangi-yangi ish o‘rinlari ochilmoqda. Yoshlarimizning dunyoqarashlari, intellektual mulklari, ilmiy salohiyatlari jaxon taraqqiyotiga hamnafas xolatda o‘zgarmoqda. O‘zbekiston yoshlari jahonga yuz tutmoqda. Ertangi yoshlarga umid, ishonch barobarida Yangi O‘zbekiston orzusi

real haqiqatga aylanmoqda. Prezidentimiz tabiri bilan aytganda “Inson qadrini ulug‘lash, aholimiz manfaatlarini ta’minlash, buning uchun kuchli iqtisodiyot barpo etish bizning asosiy vazifamizdir.” Shu maqsadda 2024-yilni mamlakatimizda **“Yoshlar va biznesni qo‘llab-quvvatlash yili”**, deb e’lon qildik. Yangi ish o‘rinlari tashkil etish, aholi daromadlarini oshirish e’tiborimiz markazida bo‘ladi. Ish haqi, pensiya, stipendiya va nafaqalar miqdori ko‘paytiriladi. Xotin-qizlar va nuroniylarni, yordamga muhtoj insonlarni qo‘llab-quvvatlashga alohida ahamiyat beramiz”.

Yuqoridagi fikrlarni inobatga olib Professional ta’limda taqsil olayotgan o‘quvchilarda biznes va tadbirkorlik g‘oyalarni shakllantirish bugingi kunda muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida xo‘jalik yuritishning turli tumanligi, intellektual va moddiy mulk shakllaridan iqtisodiy samarali foydalanish, ertangi kunda inson hayoti davomida moddiy kapitalini shakllantirishida asos bo‘ladi, shu borada bugin mehnat bozoriga professional ta’limda kasb egasi bo‘lib ta’lim muassasalaridan taklif etilayotgan o‘quvchilarda qo‘shimcha mablag‘ topish, kelajak uchun sarmoya yaratish va hayot sifatini yaxshilash bo‘yicha iqtisodiy bilim, ko‘nikmalarini oshirish zamon talabi hisoblanadi. **To‘raqo‘rg‘on Agrotexnologiyalari texnikumida “Yoshlarda biznes g‘oyalarni takomillashtirish”** mavzusida “Biznes asoslari “fani o‘qituvchilari **Y.Moloshov, M.Nabiyev**lar tashabbusi bilan texnikumdagi iqtidorli talabalar o‘rtasida **seminar-trening va “Biznes loyihalar” tanlovi** bo‘lib o‘tdi. Dastlab seminar-treningda texnikum yoshlariga biznes g‘oyalarni loyixalash uchun **Germaniyaning Sparkassens** biznesni loyixalash treningining mohiyati, maqsadi, oldiga qo‘yilgan vazifalar to‘g‘risida tushinchalar berildi.

Shundan so‘ng iqtidorli talabalardan tuzilgan jamoalar **”Biznesmen”**, **”Medicus”**, **”Zukkolar”**, **”Omaddilar”** jamoalari o‘rtasida tadbirkorlik va biznes bo‘yicha tushinchalari, bilimlari sinovdan o‘tkazildi. Ikkinchi bosqichda jamoalarga o‘zlarining jamg‘armalarini shakllantirish va uni to‘g‘ri taqsimlash vazifasi berilgan bo‘lsa, uchinchi bosqichda biznes rejalarini loyixalash topshirig‘i tushdi. Har bir jamoa o‘zlarini biznes rejalarini loyixalab taqdimot qilishdi.

O‘quvchilarda biznes va tadbirkorlik ko‘nikmalarini shakllantirishda quyidagi sifatlarga e‘tibor qaratish muhim hisoblanadi:

- O‘quvchining qiziqishi va dunyoqarashi, o‘z maqsadiga ega bo‘lishi;
- O‘zini-o‘zi boshqara olishi va bandlikka harakati, o‘z ustidan nazorat va tahlil olib borishi;
- Iqtisodiy savodxonligi, fikr va g‘oyasini rejalay olishi; texnologik jarayonlarni o‘qiy olishi va tez ko‘nikishi;
- Fikrlash darajasi va kreativligi, yangilikka intilishi va x.k.

Biz ta‘lim jarayonida dastavval o‘quvchilarga iqtisodiyotning bozor turi, ushbu iqtisodiyotda inson jamiyatda yashashi uchun iqtisodiy, ijtimoiy, moddiy va ma‘naviy, psixologik jihatdan qanday shakllanishi, bozor iqtisodiyotining Tovar va pul munosabatlariga asoslanganligi, ya‘ni ushbu iqtisodiyotda insonning aql-zakovati, o‘zini doimo har tomonlama rivojlantirib boorish, moddiy jihatdan o‘zini

mustahkamlash, inson kapitali yaratish, jamiyatdagi iqtisodiy-ijtimoiy, texnologik jihatlar tez o'zgarishini, inson omili tabaqalanishini, ushbu iqtisodiyotda inson moddiy boylik orttirish uchun bir necha variantlarni o'zida mujassam etishini, doimo izlanishda hayotdagi o'zgarishlar bilan turmush tarzini tashkil etishini tushintirishimiz kerak.

Biznes sohasida dunyoning rivojlangan mamlakatlarining yo'llari, dunyoga mashhur yirik tadbirkorlarning hayot yo'llari bilan tanishtirib borish afzaldir.

Biznes g'oyalarni shakllantirishda oddiydan murakkabga qarab amaliy ko'nikmalar hosil qilib boorish muximdir:

-Kelajak uchun sarmoya jamg'arish, kapitalni tejash va uni samarali yo'llarga sarflash;

-Dastlabki start-uplar va biznes g'oyalar, ularni rejalash va amalga oshirish;

-Moliyaviy bilimlarni mustahkamlash, mablag' va mulkdan maqsadli foydalanish;

-Tavakkalchilikni tushintirish, kredit mablag'laridan samarali foydalanish, iqtisodiy tahlil jarayonini mustaqil olib borishlari bo'yicha ko'nikmalar shakllantirish;

Xulosa: Mustaqil O'zbekistonning ertangi kunini yaratuvchisi bo'lgan yoshlarimizni har tomonlama yetuk, intellektual bilimlarini oshirish dolzarb masala hisoblanadi, yoshlar bugungi kunda professional ta'lim muassasalarini tamomlar ekanlar, ular o'zlarini hayotlarida egallagan kasblaridan tashqari qo'shimcha tadbirkorlik va biznes sohasida ham kapitallarini shakllantirishlari kelajak hayotlarini moddiy jihatdan hayot sifatini oshirishlariga olib keladi. Jaxon hamjamiyatida Yangi O'zbekistonni zamonaviy modernizatsiyalashgan, iqtisodiy baquvvat davlat sifatida shakllanishi uchun ko'p qirrali salohiyatli yoshlarni tarbiyalash biz pedagoglarning muhim vazifalarimizdan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. «Yoshlar - kelajagimiz» Davlat dasturi to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning 2018 yil 27 iyundagi 5466-sonli Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 7 martdagi “Hududlarda aholini tadbirkorlikka keng jalb qilish va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishga doir qo‘shimcha choratadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-4231-sonli Qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 24 oktabrdagi “Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish davlat dasturlari doirasida amalga oshirilayotgan loyihalarni kreditlash tartibini takomillashtirishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4498-son qarori.
4. Raxmatullayeva D.R.Tadbirkorlikni tashkil etish. O‘quv qo‘llanma. “Tafakkur bo‘stoni”. –T.: 2022. - Bet 120
5. Raxmatullayeva D.R. Tadbirkorlik faoliyatini boshlamoqchi bo‘lganlar uchun o‘quv qo‘llanma. –T.: 2021. –B.75.
6. Communication Skills, Trainers Manual for UCSCU by German Sparkassenstiftung for International Cooperation. 2019.
- 7.. “Education, Competence Development and Career Trajectories – Analysing” Data of the National Educational Panel Study by Sabine Weinert, Gwendolin Josephine Blossfeld, HansPeter Blossfeld, University of Bamberg, 2023.